

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 081 «Право»
освітньої програми «Правове регулювання економіки»
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2025**

УДК 347(072.034)

Ц58

Укладачі: О. М. Пономаренко

Л. В. Єрофеєнко

Затверджено на засіданні кафедри правового регулювання економіки.
Протокол № 1 від 01.09.2024 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Цивільне право [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Правове регулювання економіки» першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. М. Пономаренко, Л. В. Єрофеєнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. – 32 с.

Подано основні вимоги до обсягу, оформлення, структури та змісту розділів курсової роботи. Наведено рекомендації щодо підготовки та захисту курсової роботи. Визначено критерії оцінювання курсової роботи.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Правове регулювання економіки» першого (бакалаврського) рівня.

УДК 347(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2025

Вступ

Курсова робота «Цивільне право» є обов'язковим освітнім компонентом, передбаченим навчальним планом спеціальності «Право» освітньої програми «Правове регулювання економіки». Вона забезпечує особистий і професійний розвиток здобувача вищої освіти, спрямована на формування необхідних компетентностей і досягнення результатів навчання, що вимагає вивчення складного комплексу теоретичних положень та правових інститутів, аналізу значного масиву нормативно-правових актів, які містять норми цивільного права і визначають його понятійний апарат, виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин, порядок реалізації майнових і особистих немайнових прав, оснований на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Написання курсової роботи допомагає здобувачам вищої освіти поглибити і закріпити теоретичні знання, набуті навичок самостійного наукового дослідження, аналізу й узагальнення юридичної літератури та правозастосовної практики, літературного оформлення результатів такої праці, що загалом сприяє загальнонауковій і професійній підготовці юриста.

Метою курсової роботи із цивільного права є розвиток навичок пошуку, підбору та систематизації літератури, уміння аналізувати, робити узагальнення й висновки, викладати власні позиції, використовуючи наукову (юридичну) термінологію. Курсова робота допомагає здобувачам вищої освіти опанувати елементи науково-дослідної роботи.

Завданнями курсової роботи є:

закріплення, поглиблення та систематизація здобутих у процесі навчання знань;

поєднання освітньої та наукової діяльності в освітньому процесі;

відпрацювання навичок і вміння узагальнювати теоретичні матеріали та працювати з літературою;

розвиток уміння чітко обґрунтовувати власні висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення наявної практики в галузі досліджуваної проблеми;

закріплення оволодіння здобувачем вищої освіти у ході навчання системним і комплексним підходами, сучасною методологією та методикою здійснення досліджень;

формування в здобувача вищої освіти дослідницьких навичок.

Під час написання роботи здобувачі вищої освіти мають використовувати не лише теоретичні знання із цивільного права, а й увесь спектр компетентностей, набутих під час вивчення всіх освітніх компонентів. У курсовій роботі здобувач вищої освіти демонструє рівень засвоєння наукового і практичного матеріалу, робить узагальнення та висновки, аналізує положення нормативно-правових актів, судових рішень, правові ідеї вчених; робить власні висновки, формулює рекомендації з удосконалення правового регулювання суспільних відносин.

У курсовій роботі має бути висвітлено спеціальну літературу, проведено аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики з вибраної теми. Робота повинна мати творчий характер, відповідати вимогам логічного та чіткого викладу матеріалу, відображати вміння здобувача вищої освіти здійснювати пошук та використовувати необхідний теоретичний і практичний матеріал, опрацьовувати та систематизувати його, правильно оформлювати роботу.

Методичні рекомендації призначені не тільки допомогти здобувачу вищої освіти у виконанні курсової роботи із цивільного права, але й сформувати навички, які в подальшому будуть потрібними під час написання курсових робіт з інших навчальних дисциплін, а також наукових статей та наукових доповідей.

Результати навчання та компетентності, які формує освітній компонент, визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Компетентності та результати навчання за освітнім компонентом

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
1	2
РН3	ЗК1, ЗК3, ЗК6, ЗК7, СК10, СК11, СК12, СК13
РН5	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК8, СК10, СК12, СК13
РН6	ЗК1, ЗК4, ЗК7, ЗК8, СК10, СК13
РН7	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7, СК16
РН9	ЗК1, ЗК3, ЗК8, СК10, СК11, СК12, СК13
РН12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, СК7, СК10, СК12
РН14	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7, СК10, СК11, СК12, СК13, СК16
РН15	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7, СК10, СК16
РН18	СК12, СК13, СК16

1	2
PH19	ЗК3, ЗК7, СК10, СК13, СК16
PH20	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК7, СК10, СК11, СК12, СК13, СК16

Примітка.

PH3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

PH5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

PH6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

PH7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

PH9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

PH12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

PH14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

PH15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

PH18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

PH19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

PH20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

1. Загальні положення

Виконання курсової роботи із цивільного права – один із важливих і невід’ємних компонентів вивчення навчальної дисципліни.

Курсова робота:

по-перше, є важливим етапом у вивченні теорії та набутті навичок самостійної творчої роботи здобувача вищої освіти;

по-друге, дозволяє дійти висновків про те, наскільки здобувач вищої освіти засвоїв теоретичний курс і які є можливості застосування й узагальнення ним отриманих знань із вибраної теми;

по-третє, є науковим дослідженням здобувача вищої освіти і може стати частиною випускної кваліфікаційної роботи, а також може бути рекомендованою як доповідь на науково-практичну студентську конференцію.

Мета курсової роботи – виробити навички пошуку, підбору та систематизації літератури, уміння її аналізувати, робити узагальнення і висновки, викладати власну позицію, використовуючи наукову (юридичну) термінологію; розширити, систематизувати і закріпити теоретичні знання, допомогти здобувачам вищої освіти оволодіти елементами науково-дослідної роботи.

Курсова робота із цивільного права є самостійним аргументованим викладенням основних питань теми. Це певний досвід залучення здобувача вищої освіти до виконання письмової роботи у формі наукового дослідження, що дозволяє робити висновки про набуті здобувачем вищої освіти знання та вміння в процесі вивчення навчальної дисципліни.

Курсова робота має базуватися на теоретичних і методичних положеннях науки, містити елементи новизни. У ній потрібно навести хоча б одну, нехай найпростішу, але самостійну ідею, а також пропозицію автора щодо більш ефективного розв’язання поставленого питання, порівняно з наявним станом.

Орієнтовну тематику курсових робіт розробляють і затверджують на кафедрі. Здобувачам вищої освіти надають право вибору будь-якої запропонованої кафедрою теми. Можливий також ініціативний вибір теми, але необхідно проконсультуватися щодо її правильного формулювання, актуальності, практичної значущості. Під час вибору теми слід ураховувати науковий і практичний інтерес, зумовлений роботою здобувача вищої освіти в наукових студентських гуртках, досвідом практичної

роботи, доповідями на семінарських заняттях, курсовими роботами із суміжних дисциплін. Важливо пам'ятати, що вибір теми курсової роботи має бути обґрунтованим.

Написання курсової роботи складається з таких етапів:
вибір теми курсової роботи та її реєстрація;
отримання завдання на курсову роботу;
затвердження плану курсової роботи;
подання керівнику першого чорнового варіанта курсової роботи;
подання керівнику доопрацьованого варіанта курсової роботи;
подання завершеної й оформленої роботи на кафедру;
отримання відгуку керівника на курсову роботу;
підготовка до захисту курсової роботи;
захист курсової роботи.

Не допускають написання курсових робіт декількома здобувачами вищої освіти на одну тему, крім випадків, коли тему розглядають із різних аспектів (за погодженням із науковим керівником).

Із керівником потрібно погодити план роботи, список нормативних актів, спеціальну літературу, методи збирання та опрацювання можливих практичних матеріалів і терміни подання роботи на перевірку.

Для розкриття теми курсової роботи здобувач вищої освіти має керуватися такими основними принципами: самостійність в узагальненні вивченого матеріалу; оцінювання різних поглядів із вибраної теми; власне осмислення проблеми на основі теоретичних знань; знання основних джерел політико-правової думки, галузевого (поточного) законодавства, навчальної та спеціальної літератури; системність, чіткість викладення та логічна завершеність роботи.

2. Академічна доброчесність

У процесі написання курсової роботи здобувач вищої освіти має дотримуватись академічної доброчесності. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законодавством і локальними актами ЗВО правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушенням академічної доброчесності

вважають академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман.

У разі виявлення порушення академічної доброчесності керівник має сповістити про це здобувача вищої освіти та завідувача кафедри. У разі порушення академічної доброчесності здобувача вищої освіти попереджають про наявність плагіату та повертають роботу на доопрацювання.

Курсова робота має відповідати принципам академічної доброчесності. Особа, відповідальна за перевірку на академічний плагіат, призначена рішенням випускової кафедри, здійснює перевірку за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на ознаки плагіату, які перебувають у відкритому доступі в мережі «Інтернет».

За запитом кафедри навчально-методичний відділ може здійснювати перевірку з використанням інтернет-сервісу StrikePlagiarism.com.

3. Структура курсової роботи

Курсова робота має містити такі частини:

титульний аркуш;

зміст;

список скорочень;

вступ;

основний текст (поділений на розділи з підрозділами, із висновками до кожного розділу);

висновки;

список використаних джерел;

додатки (за потреби).

4. Вимоги до змісту курсової роботи

Будь-яке дослідження передбачає розкриття його методологічної основи, тобто вказівку на методи, використані в роботі, що стали її основою. У зв'язку з цим слід зазначити, що методологія цивільного права містить три блоки методів: загальнонаукові, міждисциплінарні наукові та спеціальні наукові методи дослідження.

Загальнонаукові методи використовують у науці загалом. Їх поділяють на емпіричні (спостереження, порівняння, експеримент тощо) і теоретичні (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання, системно-структурний аналіз тощо).

Міждисциплінарні *наукові методи* дослідження є прийомами, розробленими в межах будь-якої іншої науки, але їх застосовують і в дослідженнях державно-правової дійсності. Ці методи поділяють на статистичний, математичний, конкретно-соціологічний, історичний, кібернетичний, синергетичний та ін.

Спеціальні наукові методи дослідження – це методи, що використовують тільки в юридичній науці: спеціальноправовий метод, догматичний підхід, метод порівняльного правознавства, методи тлумачення норм права та ін. Під час написання курсової роботи здобувач вищої освіти може застосовувати різні методи.

Теоретичною основою курсової роботи є використані в процесі написання основної частини монографії, підручники та навчальні посібники, статті в різних збірниках, журналах, газетах, а також дисертації й автореферати дисертацій. Від списку використаних джерел курсової роботи її теоретична основа відрізняється тим, що тут наводять прізвища тих авторів, праці які є основою курсової роботи, стали головною відправною точкою під час написання, становили всю методологію дослідження.

Нормативна основа курсової роботи містить посилання на основні нормативні правові акти, використані під час написання курсової роботи. Бажано, щоб це були не тільки акти, прийняті та чинні на всій території України, а й акти регіонального і місцевого значення.

Практичну (емпіричну) основу курсової роботи становлять матеріали судової та іншої правозастосовної практики, використані в роботі.

4.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, хоча номер на ньому не ставлять.

Титульний аркуш має містити такі відомості:

повна назва міністерства (оформляють великими літерами);

повна назва навчального закладу (оформляють великими літерами, меншим кеглем, щоб показати підпорядкованість);

назва кафедри, на якій виконують курсову роботу (оформляють великими літерами);

вид роботи (слова «курсова робота» оформлюють великими літерами, без підкреслень і без крапки в кінці);

назва роботи (оформляють великими літерами, слово «тема» пишуть обов'язково);

відомості про виконавця (курс, група, галузь знань, спеціальність, прізвище та ім'я);

відомості про наукового керівника (науковий ступінь, учене звання, прізвище та ім'я);

дата захисту;

оцінка;

місцезнаходження навчального закладу (місто);

рік виконання роботи.

Приклад оформлення титульного аркуша наведено в додатку А.

4.2. Зміст

Зміст, який відображає структуру курсової роботи, розміщують після титульного аркуша. Він містить:

список прийнятих скорочень;

назви розділів та підрозділів;

загальні висновки та висновки за розділами;

список використаних джерел;

додатки (за потреби).

Приклад оформлення змісту курсової роботи наведено в додатку Б.

4.3. Список прийнятих скорочень

Цей структурний елемент курсової роботи не є обов'язковим. Його наводять за потреби, якщо в роботі використовують значну кількість (зазвичай більше ніж п'ять) позначень і скорочень.

4.4. Вступ

Вступ є обов'язковим елементом курсової роботи. У вступі обґрунтовують актуальність вибраної теми, ступінь вивчення проблеми в юридичній літературі, зазначають мету та завдання курсової роботи, об'єкт

і предмет дослідження, базу дослідження (літературні джерела) та інші матеріали, за якими виконано курсову роботу.

Актуальність теми курсової роботи – це сутність проблемної ситуації, яка потребує розв’язання. Визначають кількома реченнями.

Ступінь вивчення проблеми – це стан розроблення вибраної теми. Слід навести короткий огляд основної літератури (назвати вчених, які безпосередньо займалися дослідженням зазначеної проблеми), із якого зрозуміло, що тему ще не розкрито або розкрито недостатньо, а тому вона потребує подальшого дослідження.

Формулювання мети дослідження та завдань курсової роботи, які будуть виконувати відповідно до визначеної мети, здійснюють через уживання дієслів (вивчити, дослідити, описати, установи, виявити тощо). *Метою* курсової роботи є те, заради чого проводять дослідження, тобто розв’язання проблеми загалом, а *завданнями* – шлях досягнення поставленої мети. Завдання мають бути чіткими, оскільки опис їх виконання становить зміст розділів основної частини курсової роботи, а також визначатиме їхні заголовки.

Об’єктом дослідження є процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. *Предмет* дослідження міститься в межах об’єкта і співвідноситься з ним як часткове і загальне. Предмет дослідження визначає тему курсової роботи, тому саме на нього спрямовано основну увагу здобувача вищої освіти.

У юридичній науці об’єкт дослідження переважно розглядають як правові відносини в певній сфері суспільного життя, а предметом дослідження є правові норми, що регулюють суспільні відносини або проблеми правового регулювання.

У вступі курсової роботи також згадують про фактичний матеріал, на основі якого виконано роботу, характеризують основні джерела отриманої інформації (офіційні, наукові, літературні тощо).

Обсяг вступу – 2 – 3 сторінки друкованого тексту.

4.5. Основна частина

В основній частині курсової роботи розкривають її зміст, тобто описують саме дослідження та узагальнюють його результати.

Зміст розділів основної частини має чітко відповідати темі курсової роботи та повністю її розкривати. Матеріал слід викладати стисло, логічно й аргументовано.

Основна частина може складатися з розділів та підрозділів. Кожен розділ починають із нової сторінки. У кінці кожного розділу через інтервал подають висновки зі стислим викладенням наведених у ньому наукових і практичних результатів. При цьому вживають слова «висновки до розділу».

Між двома суміжними підрозділами має бути взаємозв'язок.

Незалежно від кількості розділів, основну частину курсової роботи умовно поділяють на три складові:

У першій висвітлюють загальні теоретичні питання (сутність і зміст юридичних понять, класифікацію явищ, основні етапи розвитку наукової думки з проблеми, що досліджують тощо).

У другій зазвичай обґрунтовують напрям дослідження, наводять методи розв'язання задач і їх порівняльні оцінки, розкривають загальну методику проведення дослідження. Досить часто в цій частині проводять аналіз правозастосовної практики, діяльності державних органів.

У третій складовій вичерпно повно викладають результати власних досліджень здобувача вищої освіти, його пропозиції. У цій частині оцінюють повноту виконання поставлених завдань, достовірність одержаних результатів, проводять їх порівняння з дослідженнями інших авторів, обґрунтовують доцільність додаткових досліджень чи, навпаки, безперспективність подальших розвідок.

Кожна курсова робота буде мати свою структуру основної частини, оскільки останню зумовлено тематикою дослідження, баченням автором глибини проблеми та шляхів її вивчення, а також різницею в характері та значенні окремих складових частин для досягнення мети дослідження. Конкретну структуру основної частини формують у процесі написання курсової роботи, зокрема з урахуванням рекомендацій наукового керівника.

Обсяг основної частини курсової роботи – 20 – 25 сторінок друкованого тексту.

4.6. Висновки

Висновки є результатом виконаної здобувачем вищої освіти дослідної роботи. У них узагальнюють наведені в основній частині теоретичні й практичні матеріали, наводять авторські рекомендації та переваги,

пов'язані з їх реалізацією. Висновки мають бути чіткими, виразними, впливати з результатів проведеного в курсовій роботі дослідження, співвідноситися із загальною метою і конкретними завданнями, сформульованими у вступі. Висновки викладають у тезисній формі.

Висновки до курсової роботи – це не просто об'єднання висновків, зроблених у кінці кожного розділу, це має бути остаточний синтез отриманих результатів, тобто чогось нового, запропонованого здобувачем вищої освіти для вивчення та розв'язання досліджуваної проблеми.

Обсяг висновків – до 3 сторінок друкованого тексту.

4.7. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел є необхідним елементом курсової роботи, що відображає ступінь ознайомлення здобувача вищої освіти з наявною літературою з теми курсової роботи.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який становить одну з істотних частин курсової роботи. Його розміщують після змісту. Список має містити бібліографічні описи джерел, використаних під час виконання курсової роботи. Це означає, що в списку використаних джерел мають бути тільки ті джерела, на які в роботі є посилання. Джерела нумерують у порядку зростання єдиним списком. Назви джерел подають мовою оригіналу.

Список використаних джерел оформляють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (додаток В).

Список використаної літератури курсової роботи є переліком джерел, якими здобувач вищої освіти користувався під час її написання. Саме за ним можна робити висновки щодо ступеня обізнаності автора в наявній літературі з досліджуваної теми.

Готуючи курсову роботу, здобувач вищої освіти має використати як мінімум 15 – 20 різних джерел (навчальних посібників, монографій, збірників наукових праць, періодичних видань).

Під час підбору, попереднього ознайомлення з літературою здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що самостійна робота передбачає консультацію з науковим керівником. Із ним потрібно погодити список підбраної літератури.

4.8. Додатки

Додаток, як і список прийнятих у роботі скорочень і позначень, не є обов'язковим елементом курсової роботи. Його додають до неї за потреби. У додатках рекомендують подавати матеріали, пов'язані з темою курсової роботи, які не увійшли до основної частини або ілюструють проведене дослідження. Додаток оформляють як продовження роботи на її наступних сторінках.

За змістом додатки різноманітні. Це можуть бути: а) копії справжніх документів; б) витяги зі звітних матеріалів, протоколів; в) окремі положення з інструкцій і правил; г) тексти, які раніше не обліковували, листування.

За формою вони можуть бути текстом, рисунком, таблицею, графіком, схемою.

Кожен додаток зазвичай має самостійне значення, тому він повинен починатися з нової сторінки, мати тематичний заголовок, надрукований великими літерами. У правому верхньому куті над заголовком великими літерами друкують слово «ДОДАТОК».

Якщо додатків у роботі більше одного, то їх слід пронумерувати арабськими цифрами (без знака №), наприклад: «ДОДАТОК 1», «ДОДАТОК 2» і т. д. Рисунки, таблиці та схеми, що наводять у додатку, нумерують арабськими цифрами в межах кожного додатка, наприклад: «Рис. 1.1» (перший рисунок першого додатка); «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого додатка), «Схема 1.1».

5. Вимоги до оформлення тексту курсової роботи

Курсову роботу виконують комп'ютерним способом і роздруковують на аркушах білого паперу (з одного боку) формату А4 (210×297 мм) у текстовому редакторі *Microsoft Office Word*. Поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Шрифт: Arial. Кегль: 14. Міжрядковий інтервал: 1,5. Відступ: 10 мм. Разом із паперовим варіантом роботи надають і електронну версію.

Обсяг курсової роботи має становити 30 – 35 сторінок. Роботу слід пронумерувати арабськими цифрами. Нумерацію сторінок починають

із титульного аркуша, але порядковий номер на ньому не ставлять. У центрі нижнього поля наступної сторінки ставлять цифру «2» і т. д. Крім друкованого варіанта, здобувач вищої освіти зобов'язаний здати електронну копію курсової роботи. Це потрібно для перевірки керівником роботи на наявність порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо).

Заголовки структурних елементів курсової роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) друкують великими літерами і розташовують посередині сторінки. Після слова «РОЗДІЛ» ставлять його номер без крапки, а з нового рядка теж по центру друкують великими літерами заголовок (назву) розділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу напівжирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка (розділу чи підрозділу) не ставлять, але якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком і текстом має дорівнювати одному інтервалу.

Не можна вміщувати заголовок у кінці однієї сторінки, а текст починати з іншої. Новий підрозділ можна починати на тій самій сторінці, на якій закінчився попередній, за умови, що на ній міститься не менш ніж три рядки тексту.

Текст курсової роботи поділяють на абзаци, кожен із яких містить самостійну думку. Абзац починають із нового рядка з великої літери на відстані 10 мм від поля.

Необхідно дотримуватися єдиних умовних позначень і скорочень слів, які відповідають загальноприйнятим нормам. Якщо поряд стоять дві цифри (позначки), одну з них пишуть словами (наприклад: 5 стометрових рулонів). Якщо речення починається із цифри, її слід писати словами, приблизні цифри теж пишуть словами (наприклад: близько ста днів тощо). Граничні величини позначають таким чином: від 20 до 50, або 20 – 50, або 20 ... 30. Римські цифри вживають на позначення століть, кварталів, томів, частин, з'їздів чи конференцій. Відмінкове закінчення ставлять після останньої цифри: 5, 7, 15-го числа. Не ставлять відмінкове закінчення в номерах додатків, розділів, таблиць, рисунків тощо, а також якщо цифри стоять після іменників, до яких належать (наприклад: на рис. 3).

Знаки «+», «–», «§», «%» ставлять лише біля цифр і не подвоюють (наприклад: § 5, 6, а не § § 5, 6). Знак № не ставлять у порядковій нумерації розділів, сторінок, додатків, таблиць, а також біля скорочень. Округлення числових значень величин має бути однаковим (1,75; 2,00, а не 1,75; 2). Не допускають заміну слова літерним позначенням (наприклад: температура повітря, а не *t* повітря). У тексті потрібно дотримуватися загальноприйнятих скорочень слів: табл., с., рис. тощо. Не дозволено використання довільних скорочень: ВРУ, КМУ, ДПАУ тощо.

Матеріали курсової роботи скріплюють (підшивають) у такій послідовності:

титульний аркуш (див. дод. А);

зміст (див. дод. Б);

вступ;

розділи основної частини;

висновки;

список використаних джерел (оформлений відповідно до додатка В);
додатки.

Курсову роботу слід виконати згідно з методичними рекомендаціями, інакше її не буде допущено до захисту, незалежно від змісту.

6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

У процесі написання курсової роботи здобувач вищої освіти має посылатися на джерела, із яких запозичено певні матеріали, результати, ідеї, висновки, а також на додатки, ілюстрації, таблиці, формули, що є в самій курсовій роботі.

Якщо якесь джерело перевидавали декілька разів, і в усіх випадках воно містить потрібну інформацію, то посылатися слід на останні публікації. Цитати виділяють лапками «».

Під час посилання на використані джерела зазначають порядковий номер за алфавітним списком використаних джерел, виділений двома квадратними дужками, наприклад: [4].

Коли використовують конкретні відомості з джерел із великою кількістю сторінок, тоді в посиланні треба точно вказати номери сторінок, де міститься відповідна інформація, наприклад: [3, с. 12], або [3, с. 12 – 13].

У разі посилання на цитати потрібно дотримуватися таких вимог:

текст цитати починають і закінчують лапками та наводять у тій граматичній формі, у якій його подано в джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускають без перекручення авторського тексту і позначають трьома крапками;

кожну цитату обов'язково супроводжують посиланням на джерело;

у разі непрямого цитування (переказу, викладу думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і наводити відповідні посилання на джерело;

якщо здобувач вищої освіти хоче звернути увагу на окремі слова з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику чи знак питання;

у кінці цитати, що закінчують лапками, ставлять порядковий номер використаного джерела та номер сторінки, на якій розміщено цитату (наприклад: [3, с. 12] або [3, с. 12 – 13].

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2».

Посилання на таблиці вказують порядковим номером таблиці. При цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2». Якщо табличні дані запозичено з літературного джерела, то на нього треба посилатися в тексті, узявши номер джерела у квадратні дужки, а номер таблиці – у круглі, наприклад: «... за даними [1] економія матеріальних ресурсів (табл. 6) ...».

Посилання на раніше згадані ілюстрації, таблиці тощо подають скороченим словом «дивись», наприклад: «див. рис. 1.2».

Є різні способи посилань, наприклад:

«Дані табл. 2 показують, що ...»;

«Про питому вагу ... можна отримати уявлення за даними табл. 2».

7. Підготовка та захист курсової роботи

Текст курсової роботи подає здобувач вищої освіти в паперовій та електронній формі (у форматі doc або docx) у терміни, установлені

кафедрою, але не пізніше двох тижнів до захисту. У разі порушення цих термінів здобувача вищої освіти не допускають до захисту. Разом із текстом курсової роботи здобувач вищої освіти розробляє мультимедійну презентацію за курсовою роботою, на основі якої буде відбуватися захист.

Текст курсової роботи, поданий здобувачем вищої освіти на кафедру, перевіряє керівник на додержання вимог, визначених у цих методичних рекомендаціях. У разі невідповідності вимогам курсову роботу повертають автору на доопрацювання (у разі виявлення порушення академічної доброчесності – із попередженням).

Доопрацьований текст здобувач вищої освіти має надати на кафедру не пізніше тижня до захисту.

Керівник зобов'язаний не пізніше ніж за три робочі дні до захисту надати рецензію (додаток Г) на текст курсової роботи, у якій слід відобразити такі компоненти: 1) розкриття актуальності теми; 2) відповідність змісту вибраній темі; 3) рівень виконання поставлених завдань; 4) обґрунтованість висновків; 5) відсутність стилістичних, граматичних, орфографічних помилок; 6) якість оформлення.

Без зазначення в рецензії керівника відомостей про відсутність порушень академічної доброчесності в курсовій роботі здобувача вищої освіти не допускають до захисту роботи. Загальний висновок керівника про допуск/недопуск до захисту курсової роботи подають наприкінці рецензії. Рецензію керівника додають до курсової роботи. Здобувачів вищої освіти інформують про допуск/недопуск до захисту не пізніше ніж за два робочі дні до проведення захисту.

Дату проведення захисту курсової роботи, визначену кафедрою, надають для ознайомлення здобувачу вищої освіти шляхом розміщення на сайті кафедри. Захист відбувається публічно перед створеною на кафедрі комісією у складі не менш ніж трьох науково-педагогічних працівників кафедри. Здобувачі вищої освіти мають з'явитися на захист вчасно та підготовленими. Для підвищення ефективності наукової дискусії та рівня академічної культури під час захисту рекомендують вимкнути звук на мобільних пристроях. Здобувач вищої освіти може мати власний варіант курсової роботи в паперовому або електронному варіанті, а захист здійснювати на основі розробленої мультимедійної презентації до курсової роботи. Поданий на кафедру та рецензований керівником текст курсової роботи знаходиться в комісії.

Здобувачів вищої освіти викликає до захисту голова комісії за алфавітом або за ініціативою здобувача вищої освіти. Перед доповіддю здобувача вищої освіти голова комісії зачитує рецензію керівника на текст курсової роботи. Доповідь відбувається перед присутніми на захисті та має містити інформацію про актуальність теми, її значення для теорії та практики, основні положення аналізу наукових, нормативно-правових джерел і матеріалів судової практики з тематики, узагальнені висновки. Доповідь супроводжують мультимедійною презентацією. Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на питання членів комісії.

8. Критерії оцінювання курсової роботи

Університет використовує 100-бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Відмінно (90 – 100). Курсову роботу виконано своєчасно, самостійно. Забезпечує повне розкриття теми і містить елементи новизни; містить значний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Рецензія позитивна. Порушень академічної доброчесності немає.

Добре (82 – 89; 74 – 81). Тему курсової роботи розкрито, але є окремі недоліки непринципового характеру. Зміст роботи забезпечує достатнє розкриття теми. Містить значний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Рецензія позитивна, але є окремі зауваження. Порушень академічної доброчесності немає.

Задовільно (64 – 73; 60 – 63). Тему курсової роботи в основному розкрито, але є недоліки змістового характеру. Немає узагальнень, чітких висновків. Порушено логіку поданого матеріалу, змістове наповнення дослідження не пов'язано між собою. Є зауваження щодо оформлення курсової роботи, значна кількість помилок в оформленні списку використаних джерел. Порушень академічної доброчесності немає.

Рішення про оцінки за захист курсових робіт оголошує голова екзаменаційної комісії здобувачам вищої освіти публічно.

До публічного захисту курсової роботи в результаті її рецензування керівником здобувач вищої освіти може отримати висновок про недопуск роботи, що відповідає оцінці «незадовільно».

Незадовільно (1 – 59). Мету курсової роботи сформульовано нечітко, змістове наповнення роботи не відповідає темі дослідження. Немає логіки в побудові дослідження. Робота має чітко виражений копійний характер, немає посилань на використані джерела. Подано застарілий матеріал. Оформлення роботи має суттєві недоліки. Важко визначити ступінь самостійності тексту курсової роботи.

Здобувача вищої освіти, який отримав від керівника оцінку «*незадовільно*» допускають до захисту в установленому порядку після усунення недоліків.

Конфлікти, що виникли між учасниками освітнього процесу під час підготовки та захисту курсової роботи, розв'язують відповідно до Положення про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

9. Орієнтовний перелік тем курсових робіт

1. Цивільний кодекс як основний акт цивільного законодавства.
2. Метод правового регулювання цивільних відносин.
3. Предмет цивільного права.
4. Принцип недопустимості свавільного втручання у сферу особистого життя людини.
5. Принцип неприпустимості позбавлення права власності.
6. Принцип свободи договору.
7. Принцип свободи договору як основна засада правового регулювання сімейних відносин.
8. Принцип підприємницької діяльності.
9. Принцип справедливості, добросовісності та розумності: теорія і практика застосування.
10. Дія актів цивільного законодавства в часі.
11. Способи здійснення цивільних прав.
12. Зловживання цивільним правом. Фраудаторні правочини.
13. Самозахист цивільних прав.
14. Відшкодування моральної шкоди.

15. Особливості цивільно-правової відповідальності.
16. Цивільно-правовий статус дітей.
17. Надання повної цивільної дієздатності неповнолітній особі.
18. Особливості притягнення дітей до цивільно-правової відповідальності.
19. Засоби індивідуалізації фізичних осіб як суб'єктів цивільного права.
20. Опіка та піклування.
21. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи.
22. Визнання фізичної особи недієздатною.
23. Актуальні проблеми визнання фізичної особи безвісно відсутньою.
24. Актуальні проблеми оголошення фізичної особи померлою.
25. Правовий статус фізичної особи-підприємця.
26. Банкрутство фізичної особи.
27. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
28. Органи управління юридичних осіб.
29. Засоби індивідуалізації юридичних осіб.
30. Цивільна правоздатність і дієздатність юридичних осіб.
31. Особисті немайнові права юридичних осіб.
32. Філії та представництва.
33. Особливості цивільно-правової відповідальності юридичних осіб.
34. Корпоративні права та обов'язки учасників юридичних осіб.
35. Правовий режим корпоративного паю.
36. Банкрутство юридичної особи.
37. Реорганізація юридичної особи.
38. Правовий статус акціонерних товариств.
39. Правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю.
40. Правовий статус товариств із додатковою відповідальністю.
41. Правовий статус політичних партій.
42. Правовий статус релігійних організацій.
43. Правовий статус благодійних організацій.
44. Тварини як об'єкт цивільних прав.
45. Правовий режим нерухомості.
46. Інформація як об'єкт цивільних прав.
47. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину.
48. Правові наслідки вчинення правочинів із дефектами суб'єктного складу.

49. Правові наслідки вчинення правочинів із вадами волі та волевиявлення.
50. Правові наслідки вчинення правочинів із вадами форми.
51. Правові наслідки вчинення правочинів, які не спрямовані на настання правових наслідків, що обумовлені ним.
52. Правові наслідки вчинення батьками правочинів, які не відповідають інтересам їхніх дітей.
53. Представництво в здійсненні та захисті цивільних прав та інтересів.
54. Позовна давність.
55. Особливості захисту особистих немайнових прав фізичних осіб.
56. Право на життя й особливості його здійснення та захисту.
57. Право на охорону здоров'я та особливості його здійснення й захисту.
58. Право на донорство та особливості його здійснення й захисту.
59. Право на сім'ю та особливості його здійснення й захисту.
60. Право на ім'я та особливості його здійснення й захисту.
61. Право на повагу до гідності, честі та ділової репутації й особливості його здійснення та захисту.
62. Право на індивідуальність і особливості його здійснення та захисту.
63. Право на інформацію й особливості його здійснення й захисту.
64. Право на місце проживання та особливості його здійснення й захисту.
65. Свобода здійснення права власності, його межі та обмеження.
66. Набувальна давність як підстава виникнення права власності.
67. Реквізиція як спосіб припинення права власності.
68. Довірча власність.
69. Конфіскація як спосіб припинення права власності.
70. Особливості права спільної часткової власності.
71. Особливості права спільної сумісної власності.
72. Правовий режим житла як об'єкта права власності.
73. Речово-правові способи захисту права власності.
74. Право користування чужим майном (сервітут).
75. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).

76. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).
77. Захист авторських та суміжних прав.
78. Право на торговельну марку та географічне зазначення й особливості їх здійснення та захисту.
79. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю й особливості їх здійснення й захисту.
80. Зміна сторін у зобов'язанні.
81. Особливості зобов'язань із множинністю осіб.
82. Особливості грошових зобов'язань.
83. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
84. Поручка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
85. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
86. Способи припинення зобов'язань.
87. Особливості договірної відповідальності.
88. Зміна та розірвання договору.
89. Договір купівлі-продажу нерухомості.
90. Договір купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва.
91. Договір роздрібної купівлі-продажу.
92. Захист прав споживачів.
93. Договір дарування.
94. Договір довічного утримання (догляду).
95. Договір ренти.
96. Договір оренди житла.
97. Договір лізингу.
98. Договір підряду.
99. Договір надання послуг.
100. Договір зберігання та його види.
101. Договір факторингу.
102. Договір комерційної концесії.
103. Особливості деліктної відповідальності.
104. Спадкування за законом.
105. Договори щодо здійснення спадкових прав.
106. Спадкування за заповітом.
107. Спадковий договір.
108. Шлюбний договір.

109. Договір про поділ спільного майна.
110. Особливості спадкування нерухомості.

Рекомендована література

Основна

1. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
2. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573.
3. Земельний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3 – 4. Ст. 7.
4. Кодекс законів про працю. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50 (Додаток).
5. Кодекс України з процедур банкрутства. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74.
6. Назарова Г. В. Визначальні характеристики сучасних підприємницьких структур. *Економіка та бізнес-інновації* : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Мельника, д-ра екон. наук., проф. О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2023. Розд. 2.4. С. 78–86.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ : Юрінком Інтер, 2019. Т. 2. 1049 с.
8. Суц О. П. Цивільні правовідносини з корпоративного інвестування : Монографія. Харків : Право, 2017. 200 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина : курс лекцій / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків. Екус, 2021. 448 с.
10. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
11. Цивільне право України. Особлива частина : курс лекцій / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Екус, 2022. 640 с.
12. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
13. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*, 2003. № 40 – 44. Ст. 356.

Додаткова

14. Добросовісність: доктрина \$ судова практика : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Екус, 2022.
15. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду : комент. науковців. Харків : Екус, 2020. 496 с.
16. Майданик Р. Речове право. Київ : Алерта, 2019. 1002 с.
17. Покровська А. О. Самозахист у договірних відносинах : монографія. Харків : Екус, 2024. 232 с.
18. Пономаренко О. М., Ждан М. Д. Договір про поділ майна подружжя, в складі якого є частка в статутному капіталі господарського товариства (корпоративний пай). Право : зб. наук. пр. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2024. № 39. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/14447>.
19. Пономаренко О. М. Захист майнових прав подружжя при здійсненні ними прав на корпоративний пай як об'єкт права спільної сумісної власності. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 1. С. 45–51. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/51355/1/apie_2024_1_12.pdf.
20. Пономаренко О. М., Мешкова К. О. Правовий режим частки статутного капіталу господарського товариства, яка була набута у зв'язку з внесенням вкладу за рахунок спільного майна подружжя. Право : зб. наук. пр. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2024. № 38. С. 99–106. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/14098/4447>.
21. Пономаренко О. М. Проблеми визначення правової природи договору про поділ майна подружжя. Право : зб. наук. пр. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2020. № 31. С. 49–57. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/4029d33e-5780-4a94-a8c9-14a276238ffd>.
22. Пономаренко О. М. Розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства (корпоративним паєм) як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. *Часопис цивілістики*. 2023. Вип. 51. С. 69–74. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/51/14.pdf>.
23. Пономаренко О. М. Стягнення аліментів на дитину з поліцейських як спосіб забезпечення їй права на достатній рівень життя. Право : зб. наук. пр. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2024. № 39. 2024. С. 85–91. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=xopgrbQAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=xopgrbQAAAAJ:UHK10RUVsp4C.

24. Сліпченко А. С. Цивільний оборот речей : монографія. Харків : Екус, 2024. 240 с.

25. Спадкове право: крізь призму судової практики : монографія / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Екус, 2022. 536 с.

26. Трофименко Д. С. До питання визначення місцезнаходження юридичної особи. *Права та основоположні свободи людини у контексті євроінтеграції України* : матеріали круглого столу, присвяч. дню юриста, що проведений кафедрою цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О. І. Процевського та кафедрою державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу факультету історії та права Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди : тези доп. м. Харків, 4 жовт. 2023 р. Харків, 2023. С. 83–85.

27. Трофименко Д. С. Загальна характеристика електронних цінних паперів за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 247–251.

Інформаційні ресурси

28. Єдиний реєстр судових рішень в Україні. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

29. Інформаційно-аналітична система «Ліга : Закон». URL: <https://jurliga.ligazakon.net/>.

30. Офіційний вебпортал судової влади в Україні. URL: <http://www.court.gov.ua>.

31. Офіційний вебсайт Верховного Суду України. URL: <https://supreme.court.gov.ua>.

32. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>.

33. Офіційний вебсайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

34. Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>.

35. Офіційний вебсайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>.

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

КАФЕДРА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

КУРСОВА РОБОТА НА ТЕМУ «»

Здобувача(-ки) __ курсу __ групи
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

(прізвище та ім'я)

Керівник: _____
(науковий ступінь, учене звання, посада, прізвище та ім'я)

дата захисту _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ім'я)

(підпис)

(прізвище та ім'я)

(підпис)

(прізвище та ім'я)

Харків – 2025

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Назва	5
1.1. Назва	5
1.2. Назва	10
Висновки до розділу 1.	14
РОЗДІЛ 2. Назва	15
2.1. Назва	15
2.2. Назва	19
2.3. Назва	22
Висновки до розділу 2.	25
РОЗДІЛ 3. Назва	26
3.1. Назва	26
3.2. Назва	29
Висновки до розділу 3.	31
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	35

**Приклади оформлення списку використаних джерел
за ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги:	
Один автор	Майданик Р. А. Речове право : підручник. Київ : Алерта, 2019. 1102 с.
Два автори	Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Т. III. Концепт приватного права і рекодифікація цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 752 с.
Чотири і більше авторів	Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синьгубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.
Багатотомні видання	Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	Міскевич Л. Р. Оренда земельних ділянок водного фонду: цивільно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ. 2021. 23 с.
Дисертації	Міскевич Л. Р. Оренда земельних ділянок водного фонду: цивільно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Івано-Франківськ. 2021. 198 с.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.
Стаття (публікація) у періодичному виданні (газети, журнали)	Пономаренко О. М., Мешкова К. О. Правовий статус жінки у шлюбі у Стародавньому Римі та сучасній правовій системі України. <i>Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди «Право»</i> . 2025. № 41. С. 58 – 65.
Матеріали конференцій, тези доповідей	Пономаренко О. М. Актуальні питання цивільно-правової відповідальності за порушення сімейного договору. <i>Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності: матеріали XXIII наук.-практ. конф., присвяч. 103 річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 7 лют. 2025 р.)</i> . – Харків : ЕКУС, 2025. С. 263 – 266.
Електронні ресурси	Пономаренко О. М., Ждан М. Д. Договір про поділ майна подружжя, в складі якого є частка в статутному капіталі господарського товариства (корпоративний пай). <i>Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди «Право»</i> . 2024. Вип. 39. С. 76 – 84. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=xopgrbQAAAAJ&citation_for_view=xopgrbQAAAAJ:hkOj_22Ku90C . Про акціонерні товариства : Закон України № 2465-IX від 27.07.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20?find=1&text=звернення+стягнення#w2_2 .

Рецензія на курсову роботу

Здобувача(-ки)	
Групи	
Тема КР	
Керівник	

№ з/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Рекомендований діапазон оцінювання	Бал
1	Розкриття актуальності теми	1 – 20	
2	Відповідність змісту вибраній темі	1 – 20	
3	Рівень виконання поставлених завдань	1 – 30	
4	Обґрунтованість висновків	1 – 20	
5	Якість оформлення	1 – 10	
	Разом (рекомендована кількість балів керівником роботи)	100	

(необхідну оцінку позначити напівжирним накресленням із зазначенням балів)

Порушення академічної
добросовісності

☐

не виявлено

☐

виявлено

Курсову роботу

☐

допущено до захисту

☐

не допущено до захисту

Керівник виставляє рекомендовану оцінку за 100-бальною шкалою (на підставі критеріїв оцінювання, про що зазначає в рецензії).

Додаткові зауваження:

Дата перевірки:

Підпис керівника:

Зміст

Вступ.....	3
1. Загальні положення	6
2. Академічна доброчесність	7
3. Структура курсової роботи	8
4. Вимоги до змісту курсової роботи	8
4.1. Титульний аркуш	9
4.2. Зміст.....	10
4.3. Список прийнятих скорочень	10
4.4. Вступ	10
4.5. Основна частина	11
4.6. Висновки	12
4.7. Оформлення списку використаних джерел	13
4.8. Додатки	14
5. Вимоги до оформлення тексту курсової роботи.....	14
6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.....	16
7. Підготовка та захист курсової роботи	17
8. Критерії оцінювання курсової роботи.....	19
9. Орієнтовний перелік тем курсових робіт.....	20
Рекомендована література.....	24
Додатки.....	27

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 081 «Право»
освітньої програми «Правове регулювання економіки»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Пономаренко** Оксана Михайлівна
Єрофєєнко Лариса Василівна

Відповідальний за видання *Ю. В. Шинкарьов*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *Н. В. Завгородня*

План 2025 р. Поз. № 30 ЕВ. Обсяг 32 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61165, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*